

УДК 378.091.12:005.963(045)(477.82)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-5\(5\)-269-283](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-5(5)-269-283)

Замелюк Марія Іванівна кандидатка педагогічних наук, викладачка кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, проспект Волі, 36, м. Луцьк, 43000, тел.: (050) 600-51-59, <https://orcid.org/0000-0001-6352-7908>

Борбич Наталія Віталіївна кандидатка педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, Луцька територіальна громада, проспект Волі, 36, м. Луцьк, 43000, тел.: (095) 923-24-20, <https://orcid.org/0000-0002-3423-7319>

Оксенчук Тетяна Володимирівна викладачка кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, проспект Волі, 36, м. Луцьк, 43000, тел.: (066) 342-85-98, <https://orcid.org/0000-0002-2476-0587>

ЗАДОВОЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОТРЕБ ВИКЛАДАЧІВ ШЛЯХОМ ПОСТІЙНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті висвітлено основні принципи та теоретичні аспекти формування постійного професійного розвитку викладачів. Проаналізовано, що щоденний професійний та особистісний ріст педагога, тривалий, безперервний процес, який починається з початку підготовки до професії і продовжується до кінця життя, процес, який реалізується різними способами, що означає розвиток викладача з новими знаннями, вміннями, навичками, стратегії у відповідних сферах компетенції та застосування сучасних технологій. Було доведено, що кожний хто хоче навчатися може навчатися впродовж життя, незалежно від віку. Щоб набути або відновити базові знання і навички, потрібні висока якість і доступність конкретної інформації, підтримка та поради, що надають можливість постановки та реалізації конкретних цілей і завдань поставлених перед собою. Встановлено, що професійний розвиток – це більше, ніж навчання, включаючи практикуми, семінари, моніторинг, рефлексію, спостереження та виконання діяльності

викладачами, ставить їх у ролі навчених, які поміщені в цей тривалий процес з використанням нових методів, технік, підходів у своїй практиці. Мета дослідження передбачала аналіз професійного розвитку викладачів. У процесі дослідження використовувалося анкетування. З'ясовано, що викладачі можуть прогресувати, активно беручи участь у власному розвитку: визначення їхніх сильних сторін і областей розвитку у відношенні до сфер компетенції, окреслених у рамках; постановка цілей для свого професійного розвитку та планування діяльності для досягнення цих цілей; визначення відповідних ресурсів і колег, які можуть допомогти їм у розвитку; навчання доступу та використання відповідних ресурсів та ідей як у групі, так і в особистому розвитку; взаємодія з іншими викладачами через спільноти практики. Показано напрями, складові та сутність освіти упродовж життя: знання змісту: досягається за допомогою предметних семінарів, спільної роботи та командне навчання, експертні доповіді, виступи на семінарах і конференціях, підготовка та публікація статей; мовна компетенція; організаційні та управлінські здібності: круглий стіл, конференції, дебати, декламація, написання есе тощо; високі прагнення: планування процесів для розвитку кожного в закладі: студентів, викладачів.

Ключові слова: професійний розвиток, освіта упродовж життя, викладачі, студенти, мотивація, цифрова грамотність, автономність, критичне мислення

Zameliuk Maria Ivanivna Candidate of Pedagogical Sciences, teacher of the Department of Theory and Methodology of Preschool Education, Communal Institution of Higher Education "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, Voli Ave., 36, Lutsk, 43000, tel.: (050) 600-51-59, <https://orcid.org/0000-0001-6352-7908>

Borbych Nataliya Vitalyivna Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Pedagogy and Psychology, Communal Institution of Higher Education "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, Voli Ave., 36, Lutsk, 43000, tel.: (095) 923-24-20, <https://orcid.org/0000-0002-3423-7319>

Oksenchuk Tetyana Volodymyrivna Teacher of the Department of Theory and Methodology of Preschool Education, KZVO "Lutsk Pedagogical College, Voli Ave., 36, Lutsk, 43000, tel.: (066) 342-85-98, <https://orcid.org/0000-0002-2476-0587>

MEETING THE EDUCATIONAL NEEDS OF TEACHERS THROUGH CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Abstract. The article highlights the main principles and theoretical aspects of the formation of continuous professional development of teachers. It was analyzed that the daily professional and personal growth of a teacher is a long, continuous process that begins with the beginning of preparation for the profession and continues until the end of life, a process that is implemented in various ways, which means the development of a teacher with new knowledge, abilities, skills, strategies in the relevant spheres of competence and application of modern technologies. It has been proven that anyone who wants to learn can learn throughout life, regardless of age. In order to acquire or restore basic knowledge and skills, high quality and availability of specific information, support and advice are needed, which provide an opportunity to set and implement specific goals and tasks set for oneself. It has been established that professional development is more than teaching, including workshops, seminars, monitoring, reflection, observation and performance by teachers, placing them in the role of learners who are placed in this long process of using new methods, techniques, approaches in their practice. The purpose of the study was to analyze the professional development of teachers. A questionnaire was used in the research process. It was found that teachers can progress by actively participating in their own development: identifying their strengths and areas of development in relation to the areas of competence outlined in the framework; setting goals for one's professional development and planning activities to achieve these goals; identification of appropriate resources and colleagues who can help them in their development; learning how to access and use relevant resources and ideas in both group and personal development; interaction with other teachers through communities of practice. The directions, components and essence of life-long education are shown: content knowledge: achieved through subject seminars, joint work and team training, expert reports, speeches at seminars and conferences, preparation and publication of articles; language competence; organizational and management skills: round table, conferences, debates, recitation, essay writing, etc.; high aspirations: planning processes for the development of everyone in the institution: students, teachers.

Keywords: professional development, lifelong education, teachers, students, motivation, digital literacy, autonomy, critical thinking

Постановка проблеми. У сучасному світі викладачі, які використовують підходи до освіти упродовж життя, є найбільш

успішними у створенні інноваційних та інклюзивних класів. Викладачам необхідні навички для покращення якості викладання та збереження мотивації.

У світі, що швидко змінюється, бути викладачем може бути неймовірно складно. Ось чому збереження мотивації є ключем до високоякісного викладання та навчання протягом усього життя. Навчання – це процес, що триває протягом усього життя, який зосереджується на пошуку знань для загального особистого розвитку не лише професійно, але й з особистих причин.

Навчання – це чудова звичка, яку можна виробити на все життя, яка була б надто корисною, і вона може допомогти будь-кому досягти особистого розвитку та задоволення.

Сучасний світ – це середовище, що швидко змінюється, і не можна покладатися на старі вчення та мислення; отже, кожен повинен володіти мистецтвом навчання, незалежно від віку. Для викладачів навчання є важливим, оскільки методи викладання дуже часто змінюються. Нові технології продовжують доповнювати існуючі, що робить необхідним для викладачів мати налаштованість до навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема неперервної освіти впродовж життя людини завжди була у полі зору як вітчизняних (О. Аніщенко, С. Бабушко, О. Баніт, Н. Бідюк, О. Волярська, О. Жижко, Н. Ничкало, О. Огієнко, Н. Пазюра, С. Прийма, Л. Тимчук та ін.), так і зарубіжних дослідників (П. Альхайдт, А. Гартунг, Е. Грубер, М. Дюрко, А. Корреа, Дж. Кідд, Й. Кноль, П. Ленгран, З. Нольда, К. Хоул, П. Фаультіш, У. Елліот, Р. Окс, У. Хілтон та ін.).

У дослідженнях (М. Кларін, З. Курлянд, Н. Ничкало та ін.) освіта упродовж життя (lifelong education) розглядається як теоретичний феномен і тривалий освітній процес; найчастіше як поняття, тотожне неперервній освіті. В іншомовних публікаціях зустрічаються терміни «продовжена освіта» (continuing education), «рекурентна освіта» (recurrent education), освіта, що знаходиться «поза школою» (out-of-school education) або ж «неформальна освіта» (non-formal education) [6;7].

Зокрема, науковці (Борисюк А. Гирич О., Євченко В., Жуковська В., Калінін В., Калініна Л. та ін.) оперують даним поняттям як поняття «додаткова освіта», яку розуміють як форму формального отримання додаткових знань, вмінь та навичок особою, яка вже має загальну чи професійну освіту [1;2].

Т. Скорик у своїх працях подає поняття «освіта упродовж життя» як безперервний процес набуття знань, розвитку професійних та особистісних компетентностей, що здійснюється через різні форми

освіти та самоосвіту і забезпечує можливість самореалізації особистості у різні вікові періоди [5].

Таким чином, сучасне розуміння освіти впродовж життя передбачає реалізацію принципу послідовності, забезпечення зв'язку і наступності освітніх програм та закладів, оскільки особистості дуже складно зорієнтуватися серед розмаїття закладів та послуг, що пропонує освітній ринок. Навчання упродовж життя виступає інтегративним елементом усього життя людини, коли здійснюється тісний взаємозв'язок базової й додаткової освіти.

Мета статті – аналіз професійного розвитку викладачів.

Виклад основного матеріалу. Моделі навчання, життя та роботи швидко змінюються. Це означає не просто те, що індивіди повинні адаптуватися до змін, але й усталені способи робити речі також повинні змінитися.

Освіта упродовж життя більше не є лише одним з аспектів освіти та професійної підготовки, на сучасному етапі стає керівним принципом забезпечення та участі упродовж усього континууму навчання. Наступне десятиліття має стати реалізацією цього бачення. Масштаб поточних економічних і соціальних змін в Європі вимагають принципово нового підходу до освіти та навчання.

Освіта упродовж життя є загальною парасолькою, під якою мають бути всі види викладання та навчання об'єднані. Запровадження освіти упродовж життя на практиці вимагає, щоб усі працювали разом ефективно – як окремо, так і в організації.

Спільна робота над освітою упродовж життя на практиці – найкращий шлях:

- побудувати інклюзивне суспільство, яке пропонує рівні можливості для доступу до якості навчання протягом усього життя для всіх людей, і в якому забезпечується освіта та навчання, базуючись насамперед на потребах і запитах окремих осіб;
- скорегувати способи, якими надається освіта та підготовка, а також спосіб оплати праці життя організоване таким чином, що люди можуть брати участь у навчанні протягом усього свого життя, планувати для себе, як вони поєднують навчання, роботу та сімейне життя;
- досягти вищого загального рівня освіти та кваліфікації в усіх секторах, забезпечити якісне забезпечення освіти та навчання і водночас забезпечити те, що принцип субсидіарної, в якому соціальні партнери та громадянське суспільство будуть активно залучені, використовуючи різноманітні форми

партнерства, знання та навички людей відповідають мінливим вимогам роботи та професій, організація робочого місця та методи праці;

– заохочувати та озброювати людей знову брати активнішу участь у всіх сферах сучасного суспільного життя, особливо в соціальному та політичному житті на всіх рівнях суспільства, в тому числі на європейському рівні [1;2;6;7].

Ключем до успіху буде розвиток почуття спільної відповідальності за навчання впродовж життя серед усіх ключових акторів – регіональних та місцевих органів влади, ті, хто працює в освіті та навчання всіх видів, організацій громадянського суспільства, асоціацій та груп. Наша спільна мета – побудувати країну, в якій кожен має можливість повною мірою розвинути свій потенціал, відчувати, що вони можуть зробити свій внесок [7].

Сучасна кар'єра зовсім не схожа на 20 чи навіть 10 років тому. Як і технології, сфера освіти розвивається настільки швидко, що техніки, навички та технології старіють протягом п'яти-десяти років. Тому освіта впродовж життя відіграє важливу роль в освітньому процесі. Це допомагає викладачам впроваджувати нові інструменти та стратегії в освітній процес, щоб прискорити освітній розвиток своїх студентів.

«Навчання впродовж життя є важливим викликом для створення майбутнього наших суспільств; це необхідність, а не розкіш, яку слід розглядати... Це спосіб мислення та звичка, яку люди повинні набути», – зазначає Г. Фішер.

Педагоги, які навчаються все життя, є більш успішними та відповідають таким характеристикам: .

Викладачі які долають виклики. Люди, які налаштовані на навчання протягом усього життя, ставляться до помилок і викликів як до частини процесу навчання. Вони не сприймають помилки як невдачі. Помилки дають їм нову інформацію, яку вони можуть використовувати, коли вони продовжують знаходити шляхи вирішення проблеми чи виклику. Викладачі ніколи не знають, які типи запитань будуть задавати студенти. Люди, які навчаються протягом усього життя, роблять навчання звичайною звичкою, щоб адаптуватися до змін і дій студента. Приймавши студентський спосіб мислення та навчившись перетворювати самоосвіту на щоденну звичку, викладачі зможуть вдосконалювати свої поточні навички та розвивати нові, збагачуючи свій розум, тоді, коли настане час адаптації, переходи будуть менш складними [2].

Викладачі, що впроваджують інновації для покращення результатів навчання. Коли викладачі відвідують курси поза межами

професійного розвитку та співпрацюють з неформальною освітою, вони відкривають для себе творчі методи навчання. Викладачі, які навчаються, придумують інноваційні ідеї для використання в навчанні, досягають кращих результатів студентів, ніж застарілі методи навчання, та є зразком для наслідування, оскільки вони практикують те, що викладають. Це, у свою чергу, заохочує до розвитку та навчання протягом усього життя. Ефективні педагоги досягають цього, ділячись досвідом роботи в процесі навчання. Наприклад, викладач природничих наук може розповісти про науковий проект або експеримент, проведений поза закладом. Викладач математики, який виконує проект з благоустрою будинку, може пояснити, як вимірювання та обчислення забезпечують успіх проекту [3].

Програми навчання дорослих, в подальшому, озброює викладачів стратегіями, техніками та інструментами для ефективного навчання студентів, розробки навчального плану та управління освітніми компонентами.

Ось деякі з важливих причин, чому викладач повинен здобувати освіту упродовж життя:

Технології, що швидко змінюються. Однією з найважливіших причин для вибору навчання упродовж життя є технології, що швидко змінюються у всьому світі. Тому, викладачі повинні навчитися працювати з новими технологіями, щоб не відставати від темпу світу. Зараз в освітньому процесі знайшли свій відбиток: онлайн-навчання, змішане навчання, онлайн-курси, багато платформ надають інструменти, щоб розмістити свої ідеї для онлайн-освіти. Викладач може використовувати такі інструменти, як онлайн-конференції, дошки, MeritHub, Zoom, Google Meet, створення дошки Padlet, Learningapps: створення вправи за шаблоном, Google Форми тощо [4].

Зміна методів навчання студентів. Зі зміною технологій онлайн PDF-файли, онлайн-класи, дошки Padlet, Learningapps: створення вправи за шаблоном, Google Форми та інші цифрові пристрої заміняють фізичні класи, ручки, блокнот. Ці зміни приносять багато переваг, наприклад освіта стає більш доступною за нижчою ціною, але супроводжує відволікання.

Отже, викладач також повинен змінити методи викладання; викладач має вивчити різні стратегії поводження з студентами та навчання їх, оскільки їхній спосіб мислення не такий, як у попередніх студентів.

Виконує роль прикладу для студентів. Навчаючись протягом усього життя, викладачі можуть подати чудовий приклад для студентів,

які визнають цю наполегливу працю, що створює позитивне мислення та, у свою чергу, може заохочувати їх розвиватися та навчатися протягом усього життя [3].

Навчання – це нескінченний процес, де викладачі можуть вивчати щось нове щодня, щоб підтримувати свою мотивацію та запобігати монотонному розкладу. Викладання може бути дуже напруженою роботою, якщо немає мотивації. Практикуючи навчання впродовж життя, тим самим можуть підтримувати свою мотивацію, для ефективності проведення заняття.

Розглянемо *самотиваційні проекти* для освіти викладачів упродовж життя, що можуть дати освітянам нову мотивацію та покращити свій педагогічно життєвий досвід. Як показує життя, поєднання саморефлексії та освіта упродовж життя сприяє розвитку компетенцій, які знадобляться педагогам у майбутньому, таких як: емоційна саморегуляція, здатність мотивувати та залучати студентів. Завдання викладача використовувати інструменти самооцінки (цінності, інтереси, індивідуальні здібності особистості), щоб допомогти своєму «Я» визначити шляхи навчання впродовж життя та типи навичок, які потрібно буде покращити. На сьогодні, цю мотивацію пропонують онлайн-платформи: «Всеосвіта», «На урок», «Академія інноваційного розвитку освіти», EdEra, Prometheus та ін. Таке навчання (розвиток лідерства, м'які навички, емоційний розвиток особистості та ін.) має на меті вбити двох зайців одним пострілом, зміцнюючи впевненість викладачів у навчанні навичкам ощадливого навчання, одночасно готуючи студентів до трудового життя, та пропонує педагогам індивідуальні можливості, серед іншого, для розвитку своїх професійних навичок, покращення якості викладання – особливо в перші роки професії – та отримання цінного міжкультурного досвіду [4].

Пошвавлення ролі викладачів може подолати одну з кількох перешкод на шляху до інноваційної та інклюзивної освіти. У рамках самоосвіти *утверджуються інноваційні освітні тенденції*, зосереджуючись на перетворенні викладачів із простих передавачів інформації на активних агентів, які заохочують студентів мислити критично. Ця ініціатива також залучає викладачів та студентів до практичного впровадження інновацій у групі під час практичних та лекційних занять.

Мовно-методологічна освіта дозволяє відвідувати онлайн європейські школи, щоб познайомитися з різними освітніми системами та методами, а також тенденціями у викладанні. Крім того, цей досвід посилює європейський вимір у заклад вищої освіти та вносить інноватику у розроблення освітніх компонентів.

Викладачі, які беруть участь, в навчаннях мають можливість *розвивати емоційне управління* та навчатися в ігровій формі (розвинути самостійність, творчий підхід до виконання завдання, лідерські навички, розвиток самооцінки та самопрезентації), щоб справлятися з руйнівною поведінкою в групі, вивчати нові інструменти для сприяння цифровому навчанню та мовному різноманіттю, а також обмінюватися передовими практиками.

Розвивайте інноваційні навички. Нові технології та бізнес-моделі принесли з собою потребу в інноваційних мислителях і співробітниках із мисленням, спрямованим на зростання. Заохочення розвитку інноваційних навичок у групі має бути на порядку денному кожного викладача як спосіб допомогти студентам оволодіти навичками 21 століття, які їм знадобляться, щоб досягти успіху в майбутньому.

Одним із способів запровадити ці навички в групі є *впровадження проектного навчання*. Все більше і більше студентів турбуються про те, як зробити позитивний вплив на суспільство. Спрямовуючи цю енергію та заохочуючи студентів працювати над проектом, який стосується поточної суспільної проблеми, ми спонукаємо думати по-новому про те, як вони можуть вирішити цю проблему. Крім того, вони навчаються ефективно співпрацювати з однолітками, збирати та презентувати ідеї та оволодіти базовими навичками дизайну.

Заохочуйте критичне мислення. Заохочення студентів до критичного мислення може вплинути на те, щоб вони навчалися все життя. Ознайомлення студентів з низкою ідей та інформації, а також прохання їх враховувати свою думку, надихне їхній інтерес і допитливість і дасть їхнім внутрішнім критикам їжу для роздумів на все життя.

Одна з ідей, актуальна зараз у ЗМІ, – це концепція фейкових новин. Все частіше люди звертаються до соціальних мереж як до джерела новин. Тим не менш, кількість фейкових новин і пропаганди, які публікуються в соціальних мережах, також зростає. Важливо, заохочувати студентів критично думати про ту інформацію, яку вони знаходять в Інтернеті. Як приклад, принесіть кілька газетних статей та попросіть студентів поставити запитання про джерело новин, обговорити, чи є супровідні зображення справжніми чи відредагованими, і запропонуйте їм дослідити цю тему самостійно.

Заохочуйте самостійне навчання. Традиційне навчання перевертається з ніг на голову, і тепер багато викладачів приділяють більше уваги самостійному навчанню. Розвиток самостійності забезпечить їх інструментами та впевненістю, необхідними для навчання протягом усього життя.

Ефективний спосіб зробити це – зменшити «розмову викладача». Заохочуючи студентів розмірковувати над власним навчанням допоможе їм дати уявлення про свої звички до навчання, їхні передбачувані сильні та слабкі сторони, а також допоможе продумати свій день, процес навчання, що потрібно зробити, щоб досягти успіху. Зокрема, під час онлайн-навчання залученість студентів до самостійної підготовки тестів спонукає їх мислити самостійно.

Ставте альтернативну мету. Щоб мати цінність, навчання має бути значущим процесом із чіткою метою. Постановка мети – це спосіб мотивувати та залучити студентів до процесу навчання.

Цілі SMART є конкретними, вимірними, досяжними, актуальними та обмеженими у часі. Вони допомагають викладачу, та студенту продовжувати навчання. Наступні п'ять запитань можуть допомогти переконатися, що цілі, які ви погоджуєте: Конкретно: що мені потрібно зробити? Вимірний: як я дізнаюся, що досяг успіху? Досяжно: чи можу я зробити це сам чи з невеликою допомогою? Доречно: чи допоможе це мені стати кращим у вирішенні проблеми? З обмеженням часу: коли мені потрібно це завершити?

Якщо ви попросите студентів поставити власні навчальні цілі, це допоможе мотивувати їх і зосередитися на навчанні. Один із способів змусити студентів досягти цих цілей – це *використовувати різноманітні візуальні інструменти (Plotly, DataHero, InstantAtlas, Leaflet, WolframAlpha та ін.)*. Цілі можна представити групі у вигляді діаграми або графіка, що показує прогрес і чіткі цілі. Візуалізуючи своє бачення, студенти з більшою ймовірністю залучатимуться до них і продовжуватимуть цю практику ще довго після закінчення навчання.

Використовуйте технології. Освіта упродовж життя – це набуття та розвиток здібностей, інтересів, знань і кваліфікації від школи до виходу на пенсію. З того моменту, як студенти прийдуть на роботу, вони постійно навчатимуться бути в курсі останніх технологічних розробок. Один із способів впровадження технологій у групі – це використання різноманітних освітніх програм. Є багато додатків, спрямованих на навчання. Наприклад, iMovie для студентів, щоб творчо створювати власні відео, Quizlet для створення карток та ігор, Duolingo для вивчення мов, Edmodo для викладачів, щоб запропонувати студентам відгуки. Перш за все, це допоможе надати студентам низку технологічних навичок, життєво важливих для розвитку навичок 21 століття.

Критичне мислення. Однією з найважливіших навичок 21-го століття, якій потрібно навчити наших студентів, є те, як критично мислити. З такою кількістю інформації, доступної в Інтернеті, дуже

важливо, щоб молодь аналізувала, сумнівалася та кидала виклик тому, що їм говорять. Вони повинні залишатися відкритими, оцінювати ситуації та мислити нестандартно, підходячи до завдань. Заохочувати критичне мислення в групі на заняттях, можна, коли пропонуєте студентам передбачити, що станеться під час читання або аудіювання, пропонуєте для вирішення складні завдання, використовуючи різноманітні ігри та головоломки та ставлячи запитання з кількома відповідями [7].

Можна спробувати дискусії в групі, де студенти мають вивчити переваги та недоліки різних сценаріїв перед початком роботи і потім узгодити «за» та «проти» на завершальному етапі. Ці можливості зроблять навчання більш захоплюючим, допоможуть створити культуру спілкування у групі, де задавати запитання є позитивним, а також пробуджують цікавість студентів.

Спілкування. Комунікація – це навичка, яку багатьом студентам важко здобути, особливо другою мовою, тому дуже важливо, щоб вони багато практикувалися.

Хороші комунікатори не лише розмовлятимуть українською більш чітко та впевнено, вони також досягнуть успіху за межами групи, коли мова йде про навчання, роботу чи подорожі. Студенти повинні вміти висловлювати свою думку з низки різноманітних тем, давати зрозуміти іншим, що вони говорять і добре працюють у групах. На початку можна спробувати разом скласти набір «правил спілкування», можна додати вимогу: розмова та слухання інших, коли вони розповідають лише українською мовою.

Співпраця. Ця навичка чудово поєднується зі спілкуванням, оскільки хороші співробітники ефективно співпрацюють з іншими для досягнення спільної мети. Навчитися діяти за чергою, поважати думку інших людей і бути хорошим командним гравцем є життєво важливим для успіху будь-якої групи. Заклад вищої освіти – ідеальний час, щоб почати практикувати свої навички командної роботи. Групова робота є невід'ємною частиною академічної курсової роботи, а також можливістю розвинути свої здібності до побудови стосунків, управління проектами та лідерства.

Творчість. У кожного є творчий потенціал, який з різних причин ховався у внутрішньому «Я». Досліджуючи свої творчі здібності та стимулюючи свою уяву студенти вчаться знаходити нові, креативні вирішення проблеми.

Щоб бути творчими, студенти повинні мати сміливість пробувати нові речі та експериментувати з різними ідеями. Творчість вимагає

дослідження, хоробрості, ризику та наполегливості. Студенти не повинні боятися помилок чи критики, а бачити в них можливості для зростання. Заохочуючи їх ризикувати у своїй роботі, даючи їм час вивчати свої думки та знаходити інноваційні рішення для широкого спектру проектів, над якими вони працюють, то вони зможуть показати свою творчість [5].

Культурна обізнаність. Більш ніж будь-коли ми живемо та працюємо в мультикультурному середовищі. Студенти повинні вміти розуміти відмінності між собою та людьми з інших країн, які мають іншу культуру чи традиції. Розвиток поваги та розуміння інших допоможе їм знаходити спільну мову з будь-ким, кого вони зустрічають: під час навчання, коли працюють чи подорожують. Створити культурну обізнаність серед студентів допоможуть автентичні матеріали, коли це можливо; перегляд відео, яке показує життя в інших країнах або регіонах; знайомство з музикою, одягом, їжею, традиціями та віруваннями.

Цифрова грамотність. Використовуючи цифрові технології на своїх заняттях ми вчимо студентів грамотно планувати послідовність дій і оцінювати пріоритетність поставлених завдань. Включаючи смартфон у заняття можемо створювати дослідницькі проекти, перевіряти визначення слів або гратися в інтерактивні тести, такі як Kahoot; використовувати інтерактивну дошку чи проектори, щоб показувати автентичні відеоролики, або студенти з iMovie створюють власні. При цьому наголошувати, про небезпеку в Інтернеті, і оперуючи інформацією посилалися тільки на перевірені джерела.

Професійний розвиток без відриву від роботи включає можливості для формального навчання або тренінги, які викладачі проходять для покращення викладацької роботи чи проведення педагогічної практики, розвивати свої наявні навички та знання, бути в курсі мінливого освітнього середовища, щоб долати виклики, які виникають у їхніх викладацьких ролях [1].

Безперервний професійний розвиток ґрунтується на розумінні педагогічних професіоналів як «навчаються протягом усього життя» [2]. Це включає в себе лекції, семінари, курси з підвищення кваліфікації, а також більш інтерактивні формати, такі як спостереження і коучинг, мережі професійного розвитку або форуми для викладачів. Цілі сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй визначили важливість загального доступу до підготовки педагогів через безперервний професійний розвиток для підвищення кваліфікації викладацького складу з метою досягнення цілей у сфері освіти до 2030 року .

Це вимагає додаткового часу для навчання професіоналів поза їхніми основними завданнями навчання та планування. Оскільки викладачі уже бачать велике навантаження, вкрай важливо, щоб постійний професійний розвиток був актуальним, ефективним і захоплюючим, для більшої мотивації шукати інтерактивні шляхи професійного розвитку.

Опитування за анкетой «Потреби викладачів у підвищенні фахового рівня» викладачів кафедри теорії та методики дошкільної освіти КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради показало, що 96% викладачів брали участь принаймні в одному заході з підвищення кваліфікації за 12 місяців до опитування.

Частка викладачів, які брали участь у будь-якій формі професійного розвитку, понад 90%, що становить широку участь викладачів у безперервному професійному розвитку.

На запитання, що використовує Ваш заклад для забезпечення дистанційного навчання в умовах карантину, викладачі пропонують та використовують такі засоби для організації дистанційного навчання: Viber – 88,2%; сайт закладу – 62,7%; Google Classroom – 45,5%; На урок – 42,7%; Всеосвіта – 37,7%; Zoom – 28,5%; Telegram – 20,9%.

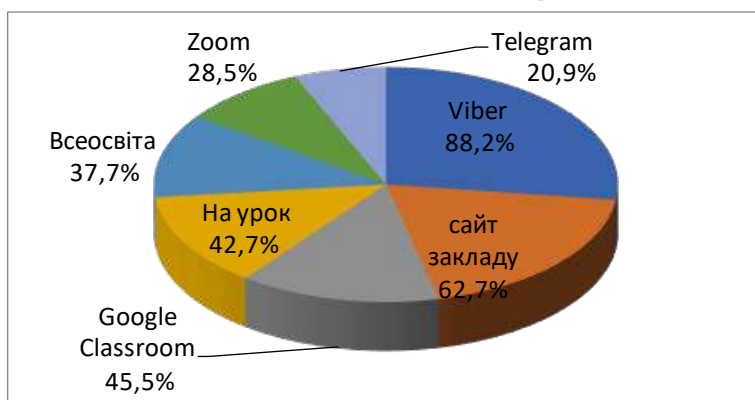

Рис. 1. Результат опитування викладачів

Які онлайн ресурси Ви використовуєте для підвищення кваліфікації: авторські курси на Всеосвіта – 72,9%; EdEra – 42,3%; Prometheus – 23%; На Урок – 27,3%; Академія інноваційного розвитку освіти – 38%.

Дослідження показує, що для безперервного навчання викладачів важливим є формат, кількість витраченого часу та різноманітність освітніх заходів. Програми професійного розвитку, які включають елемент особистого коучинга для викладачів, пов'язані з позитивним впливом на навчання.

Більшість викладачів зазначають, що однією з ключових характеристик ефективного професійного розвитку для них було те, що воно базувалося на їхніх попередніх знаннях. Про це повідомили в середньому 92% викладачів, 78% вважають, що їхній ефективний професійний розвиток належним чином зосереджений на змісті, необхідному для викладання їхніх предметів. Обидві ці особливості підкреслюють важливість навчання змісту для навчання впродовж життя. Деякі викладачі зазначили, що участь у безперервних заходах професійного розвитку є більш поширеною та свідчать про те, що доступ до них покращений.

Серед напрямів, складових та сутності освіти упродовж життя, можемо визначити: знання змісту (досягається за допомогою предметних семінарів, спільної роботи та командне навчання, експертні доповіді, виступи на семінарах і конференціях, підготовка та публікація статей, курси підвищення кваліфікації), мовна компетенція, організаційні та управлінські здібності (круглий стіл, конференції, дебати, декламація, написання есе тощо), мотивація до самовдосконалення (планування процесів для розвитку кожного в освітньому закладі: студентів, викладачів).

Висновки. Таким чином, освіта упродовж життя – це те, як особистість удосконалюється крок за кроком і день за днем. Це самоініціативна форма освіти для особистісного зростання. Люди, які навчаються протягом усього життя, усвідомлюють важливість і радість зростання та особистого розвитку, тому вони ніколи не задовольняються тим, що вони знають, і постійно прагнуть вдосконалювати та розвивати свої поточні знання.

Література:

1. Борисюк А. Роль професійної ідентичності у становленні фахівця. *Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С. Житомир : «Вид-во ЖДУ ім. І. Франка», 2009. Т. 7. Вип. 19. С. 37 – 41.*
2. Гирич О., Євченко В., Жуковська В., Калінін В., Калініна Л. та ін. Формування компетентності «Навчання впродовж життя» як ключової вимоги професійної підготовки вчителя ХХІ століття: навчально-методичний посібник. 2018. 168 с.
3. Замелюк М. Мотивація особистісного розвитку педагога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/course/motyvatsiia-osobystisnoho-rozvytku-pedahoha-997>.
4. Замелюк М. Формування творчого потенціалу вихователя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/course/formuvannia-tvorchoho-potentsialu-vykhovatelja-637>.

5. Каплан, А. Освіта впродовж життя: висновки з огляду літератури. *Міжнародний Інтернет-журнал початкової освіти*. 2016. № 5(2), С.43–50.

6. Маркозова О. Навчання впродовж життя – необхідна передумова досягнення життєвого успіху людини. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 2 (29), С. 198 – 205.

7. Ничкало Н. Неперервна професійна освіта – тенденція світова. *Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992 – 2002: Зб. Наук. праць до 10-річчя АПН України*. Харків: ОВС, 2002. ч. 2. С. 148 – 162.

8. Європейська Комісія, Генеральний директорат з питань освіти, молоді, спорту та культури,. Ключові компетентності для навчання впродовж життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.2766/291008>

References:

1. Borysiuk A. (2009). Rol profesiinoi identychnosti u stanovlenni fakhivtsia [The role of professional identity in becoming a specialist]. *Aktualni problemy psykholohii. Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuks APN Ukrainy / Za red. Maksymenka S. – Actual problems of psychology. Collection of scientific works of the Institute of Psychology named after H. S. Kostyuk of the National Academy of Sciences of Ukraine / Ed. Maksimenko S.*, 7, 19, 37 – 41 [in Ukrainian].

2. Giry O., & Yevchenko V., & Zhukovska V., & Kalinin V., & Kalinina L. and others. (2018). *Formuvannia kompetentnosti «Havchannia vprodovzh zhyttia» yak kliuchovoi vymohy profesiinoi pidhotovky vchytelia KhKhI stolittia [Formation of the competence «Learning throughout life» as a key requirement of the professional training of a teacher of the 21st century]*. Zhytomyr, Ukraine: Ivan Franko Zhytomyr State University Publishing House [in Ukrainian].

3. Zameliuk M. (2022). Motyvatsiia osobystisnoho rozvytku pedahoha [Motivation of a teacher's personal development]. [Електронний ресурс]. (n.d.). [vseosvita.ua](https://vseosvita.ua/course/motyvatsiia-osobystisnoho-rozvytku-pedahoha-997). Retrieved from <https://vseosvita.ua/course/motyvatsiia-osobystisnoho-rozvytku-pedahoha-997> [in Ukrainian].

4. Zameliuk M. (2022). Formuvannia tvorchoho potentsialu vykhovatel'ia [Formation of the creative potential of the educator]. [Електронний ресурс]. (n.d.). [vseosvita.ua](https://vseosvita.ua/course/formuvannia-tvorchoho-potentsialu-vykhovatel'ia-637). Retrieved from <https://vseosvita.ua/course/formuvannia-tvorchoho-potentsialu-vykhovatel'ia-637> [in Ukrainian].

5. Kaplan A. (2016). Osvita vprodovzh zhyttia: vysnovky z ohliadu literatury [Lifelong education: conclusions from a literature review]. *Mizhnarodnyi Internet-zhurnal pochatkovoi osvity – International Internet Journal of Primary Education*, 5(2), 43–50[in Ukrainian].

6. Markozova O. (2016). Navchannia vprodovzh zhyttia – neobkhdna peredumova dosiahnennia zhyttievoho uspikhu liudyny [Lifelong learning is a necessary prerequisite for achieving human success in life]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho» – Bulletin of the National University «Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise»*, 2 (29). 198 – 205[in Ukrainian].

7. Nychkalo N. (2002) Neperervna profesiina osvita – tendentsiia svitova[Continuing professional education is a global trend]. *Rozvytok pedahohichnoi i psykholohichnoi nauk v Ukraini 1992 – 2002: Zb. Nauk. prats do 10-richchia APN Ukrainy – Development of pedagogical and psychological sciences in Ukraine 1992 – 2002: Collection. Science works for the 10th anniversary of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 2, 148 – 162 [in Ukrainian].

8. European Commission, General Directorate for Education, Youth, Sports and Culture (2019). Kliuchovi kompetentnosti dlia navchannia vprodovzh zhyttia [Key competences for lifelong learning]. (n.d.). [doi.org](https://doi.org/10.2766/291008). Retrieved from <https://doi.org/10.2766/291008> [in Belgium].